

Motion till riksdagen 2019/20:801

av **Aron Emilsson m.fl. (SD)**

Museifrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ändringar i museilagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Världskulturmuseet i Göteborg och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett faddersystem och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om öppna-museer-reformen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla fri-entré-reformen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett riktat uppdrag till Institutet för språk och folkminnen att i samråd med Forum för levande historia samla in och bygga upp en kunskapsbas för framtagandet av ett kulturarvscenter för syn- och hörselskadade och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För att förhindra felaktiga och orimliga omskrivningar av historien behöver vårt kulturarv skyddas och bevaras. Bland annat för att det i framtiden kan vara möjligt att utläsa mer från lämningar än vad som är möjligt med dagens teknik, men även för att framtida generationer ska kunna ta del av det historiska material som vi baserar nuvarande analyser på. Det svenska kulturarvet ska värnas, vårdas och visas.

De svenska museerna är några av de institutioner som förvaltar och förmedlar vårt historiska arv, och det är föremålssamlingar och observationer, samt forskning kring dessa, som är kärnan i museiväsendets kunskapsuppbyggnad.

Museipolitikens uppgift måste i alla avseenden vara att sträva efter en evidensbaserad kunskapsförmedling utifrån samlingarna för att undvika att framtidens museer blir plattformar för vissa politiska idéer eller ideologier.

I kulturarvsproposition 2016/17:116 framförde regeringen en djupt ideologisk syn på museiverksamheten. Denna syn är numera genomröstad i Sveriges riksdag, trots att de före detta allianspartierna högljutt beklagade sig över förslagets inriktning. Museerna ska numera bidra till en önskvärd samhällsutveckling och museerna ska granska och utmana den som har makten för dagen. Regeringen anförde även att alla ska kunna hitta något som är angeläget och alla ska kunna känna ett ägarskap till det gemensamt förvaltade kulturarvet. Enligt Sverigedemokraterna ska inte museerna primärt söka bidra till en önskvärd samhällsutveckling eller söka utmana den som har makten för dagen. Det är inte heller centralt huruvida den publika verksamheten känns ensidigt inriktad över tid eller att förbjuda kommunala beslutsfattare från att fatta beslut om att visa upp föremål från orten. Utgår museernas berättande från evidensbaserad forskning baserat på materiella eller immateriella vittnesmål undergräver det museernas trovärdighet om dessa samlingar ska förvaltas utefter de ideologipolitiska mål som satts upp för verksamheten eller om avsikten är att museerna ska bidra till en önskvärd samhällsutveckling. Vår historia har egen bärkraft och ska inte silas genom samtidens värderingar.

I museilagen (2017:563) anger regeringen att den publika verksamheten vid museer ska vara kunskapsbaserad, och det är bra. Det är av yttersta vikt att ogrundade påståenden om våra förfäder, våra omgivningar eller andra områden som är utgångspunkt för museiverksamhet inte sprids av offentliga institutioner. Särskilt med tanke på den ideologisering som regeringen ger uttryck för i kulturarvspropositionen. Även om en museilag inte kan förhindra att ett museum sprider inkorrekt information är det viktigt att fastslå att all information museer sprider ska vara evidensbaserad i den mån det är möjligt. På s. 98 i proposition 2016/17:116 uttrycker regeringen följande

Att museerna ska främja kunskap innebär att de utifrån sina specifika resurser, i form av samlingar de förvaltar, egen kunskapsuppbyggnad och förmedlingsmöjligheter, ska bidra till kunskap i samhället i stort.

För att förtydliga att museerna bör vila på vetenskaplig grund, och att den information som förmedlas först och främst ska utgå från samlingarna eller annat insamlat material som ligger som grund för museets verksamhet, bör innebörden av ovanstående skrivning föras in i lagtexten.

Världskulturmuseet i Göteborg

Sverigedemokraterna har sedan en tid tillbaka förespråkat en nedläggning av Världskulturmuseet i Göteborg. Framför allt för att Världskulturmuseet i Göteborg är grundat i ett politiskt syfte och har en ideologisk inriktning snarare än kunskapsbaserad. Museer bör inte ha politiska mål utöver att vara kunskapsinstitutioner; de ska alltså inte verka för att bevara mångkulturen eller söka motverka främlingsfientlighet. Flera av världskulturmuseerna bedriver bra och nyanserad verksamhet genom att berätta om andra kulturer utefter de samlingar de har.

Om världskulturmuseernas utställningar och historieskrivning utgår från sakkunskap och evidensbaserad forskning på deras materiella och immateriella samlingar blir verksamhetsmål om att förebygga främlingsfientlighet överflödiga och riskerar enbart att sänka verksamhetens trovärdighet som kunskapsinstitution. Det är genom att förmedla korrekt information om andra kulturer som museerna kan bidra till ökad förståelse för dessa kulturer genom att de berättar om deras historia. Om syftet är att öka

svenska folkets kunskap om andra kulturer görs det bäst genom korrekt förmedling av information, och förmedlas korrekt information behövs inget mål om att stävja främlingsfientlighet. Bildning om andra kulturer och deras historia stärks om målet för verksamheten är strikt kunskapsbaserat.

Rörande aktiv samlingsförvaltning

Efter förslag från kulturarvspropositionen har Sverige numera aktiv samlingsförvaltning. Sverigedemokraterna var när propositionen behandlades – och är fortfarande – kritiska till bruket av aktiv samlingsförvaltning. Dels för att även om sannolikheten för missbruk är låg innehåller lagen inte några sanktionsmöjligheter om ett museum mot förmodan aktivt skulle sabotera kulturarvsföremål. Dels för att destruktion av föremål är en oåterkallelig gärning som kan få ödesdigra konsekvenser för framtidens historieskrivning oavsett hur sällan destruktion av ett föremål äger rum. Vi förespråkar i stället gallring utefter de principer som rådde innan kulturarvspropositionen. Detsamma gäller fyndfördelningen och den fulla förfoganderätten över nya fynd som mottas.

För att bemöta problemet med samlingar som det allmänna inte maktar med att hantera vill vi utreda ett system som möjliggör att föremål som gallras omhändertas av privatpersoner eller olika institutioner i en sorts fadderskap. Det skulle ge fler möjligheten att komma i kontakt med kulturarvsföremål, även om föremålet är av ringa ekonomiskt värde, för stunden anses ha en låg marginalnytta för museerna och i dagsläget tillför väldigt lite till vår förståelse och kännedom rörande vårt historiska arv, samtidigt som de avlastar museernas ständigt växande magasin. Vi föreslår att en utredning om denna form av föremålsvård och föremålsfadderskap tillsätts.

Öppna museer

Sveriges samlade kulturarv är hela nationens gemensamma arv, glädje och ansvar. Landets historia har lämnat spår i form av kulturmiljöer, artefakter och berättelser över hela Sverige, från norr till söder. Därför är tillgången till vår historia viktig såväl på landsbygden som i storstaden, och i alla små och medelstora orter däremellan. Vi ser regeringens reform med fri entré till statliga museer som i grunden vällovligen, men alltför snäv och storstadsorienterad. Av den anledningen har Sverigedemokraterna presenterat ett eget förslag där vi istället för enbart fri entré till statliga museer i storstäderna anslår medel för en fond vi kallar Öppna museer. En satsning som riktar sig till hela landet, till både statliga och regionala museer och stiftelser.

Fonden ska kunna användas för att antingen delsubventionera införandet av fri entré, digitalisera eller synliggöra samlingar, utveckla kulturarvspedagogik eller för att marknadsföra och utveckla verksamheten. Kriterierna för att få beviljat stöd ska vara att tillgängliggöra museet och dess samlingar för att främja historisk förståelse. Museerna känner bäst sin verksamhet och för en del upplevs entréavgifter som ett stort hinder, för andra brist på resurser för att tillgängliggöra samlingarna på fler och nya sätt. I det här förslaget involveras museerna själva i arbetet med att tillgängliggöra våra kulturskatter och även stiftelser såsom Nordiska museet och Åjtte (Svenskt fjäll- och samemuseum) samt läns museerna får möjlighet att äska medel ur fonden.

En avsikt med Öppna museer och de ökade anslagen till andra kulturinstitutioner är att höja ambitionsnivån i att marknadsföra, väcka intresset för och synliggöra landets kultur och kulturarv för barn, unga och nyanlända, så att hela landet rotar sig i Sveriges historia och framväxt.

Andra invändningar mot fri-entré-reformen

Att ge de statliga museerna bättre möjligheter att själva välja hur de ska öka mervärdet för befolkningen i stort ger museet möjlighet att anpassa sin verksamhet efter museets förutsättningar. Nationalmuseum har exempelvis informerat riksdagsledamöterna i kulturutskottet om att kostnaderna per besökare är mycket högre än den ersättning de får genom fri-entré-reformen. Fri-entré-reformen låser Nationalmuseums möjligheter att ta betalt för inträde så att deras ekonomiska anpassningsförmåga blir mycket begränsad. Det i sin tur leder till att Nationalmuseum upplever svårigheter att erbjuda konkurrenskraftiga löner för den kompetens de behöver. Det leder även till att de inte kan anställa tillräckligt med personal för att sköta förvaltningen på den nivå de anser nödvändig.

Utifrån detta finns det skäl att avveckla fri-entré-reformen.

Rörande specialmuseum för syn- och hörselskadade

Det finns runt om i landet en rad specialmuseer, men till skillnad från våra nordiska grannländer Norge och Finland, så har Sverige inget nationellt offentligt finansierat kulturarvscenter där till exempel döva eller syn- och hörselskadade kan ta del av samlad kunskap och kompetens, föremål och arkivalier som visar dessa gruppers historiska arv. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning ska naturligtvis i hög utsträckning vara en integrerad del i övriga museers verksamhet, men ett samlat center kunde också fungera som resurs för övriga museer. För att få en god uppfattning om behov och omfattning, så vill vi som ett första steg i ett synliggörande och tillgängliggörande av kulturarvet för dessa grupper ge ett riktat uppdrag till Institutet för språk och folkminnen att samla in och bygga upp en kunskapsbas kring detta, i samråd med Forum för levande historia.

Aron Emilsson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Jonas Andersson i Linköping (SD)

Cassandra Sundin (SD)